

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : E-40552758-203.05.15-44908788
Konu : Sosyal Güvenlik Sözleşmeleri
Uygulamalarında Görülen Aksaklıklar

29.04.2022

GENEL YAZI

Ülkemizin akdettiği sosyal güvenlik sözleşmelerine göre; malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı talebinde bulunan sigortalılar hakkında tahsis işlemleri yapılırken, aylığa iştirak edilebilmesi için gerekli olan asgari sigortalılık süresinin mevcut olması gerektiği halde; söz konusu süreye haiz olmayan sigortalıların tahsis taleplerine ilişkin sözleşme kapsamında işlem yapıldığı ve gerek hizmet bildirimleri, gerekse aylık taleplerinde akit ülke sigorta kurumuna işlem sonucu hakkında bilgi verilmesi gerekirken, sonucun bildirilmediği tespit edildiğinden, sözleşme hükümlerine göre yapılacak işlemlerle ilgili aşağıdaki açıklamalara ihtiyaç duyulmuştur.

1- Sosyal Güvenlik Sözleşme Uygulamalarında Bir Yıldan Az Süreler :

Ülkemizin bugüne kadar 34'ü yürürlükte bulunan 35 ülke ile akdedilmiş sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmakta olup bu sözleşmelere göre her iki ülkede de hizmeti bulunan sigortalıların, bu hizmetlerinden aynı süreye rastlamayanları birlikte değerlendirilmekte ve hizmet birleştirilme yoluyla Kurumumuz mevzuatına göre gereken şartların yerine getirilmesi kaydıyla sözleşme uyarınca kısmi malullük, yaşlılık veya ölüm aylığı bağlanmaktadır.

Sözleşme kapsamında hizmet birleştirme işlemlerinin yapılabilmesi için Ülkemizde gerekli olan "asgari sigortalılık süreleri" sözleşmelerle belirlenmiş olup, bu süreler "staj süresi" olarak ifade edilmektedir.

Sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanan sözleşme genelgelerinin "*Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri*" bölümünde söz konusu staj sürelerine haiz olan ve olmayanlarla ilgili olarak yapılacak işlemlere ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Ayrıca, sözleşme hükümlerine göre uzun vadeli sigorta kolları uygulamalarında aylığa iştirak için gerekli olan Ülkemizdeki staj süreleri 12.12.2020 tarihli ve 15679603 sayılı Genel Yazı eki tabloda gösterilmiştir.

Bugün itibarıyla yürürlükte bulunan sosyal güvenlik sözleşmelerinde hizmet birleştirilmek suretiyle Kurumumuz mevzuatına göre kısmi malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanabilmesi için gerekli olan staj sürelerini gösterir tablo (EK-1) güncellenmiştir.

Diğer taraftan, sözleşmeli ülke genelgelerinin "*Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri*" başlıklı bölümünde; akit ülkede staj süresinden daha az olan hizmetlerin, Türkiye'de sözleşme aylığı bağlanırken değerlendirilme usulleri açıklanmıştır. Akit ülke staj süreleri ile ilgili yapılacak iş ve işlemler, ekte yer alan (EK-2) listede tarih ve sayıları belirtilen sözleşme genelgelerinin ilgili maddelerine göre

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

gerçekleştirilecek olup 5510 sayılı Kanunun 4/1-(a) bendi kapsamında olanlar için staj süresinin altındaki sürelerin kontrolü Emektar4A programında yapılmaktadır.

Ülkemiz ile sözleşme akdedilen ve yürürlükte olan sosyal güvenlik sözleşmelerine göre, Ülkemizde geçen sigortalılık süresi;

- Arnavutluk, Avusturya, Belçika, Çekya, Danimarka (Türk vatandaşları için Türkiye'de 1 gün), Fransa, Hırvatistan, Kanada, Karadağ, Kebek, Kore Cumhuriyeti, Lüksemburg, Macaristan, Polonya Romanya, Sırbistan, ve Slovakya uygulamalarında 1 yıldan,

- Azerbaycan, Bosna-Hersek, Gürcistan, İtalya, K.K.T.C., Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Moğolistan, Moldova, Norveç ve Tunus uygulamalarında 12 aydan,

- İsviçre uygulamasında 12 ay veya 360 günden,

- Libya uygulamasında 360 günden,

- İsveç uygulamasında (01.08.2012 tarihinden sonra talepte bulunanlar için) 360 günden,

- İngiltere uygulamasında 6 aydan,

- 01.04.1987 tarihinden önce talepte bulunanlar için Almanya uygulamalarında 180 günden

az olanlar için akit ülke sigorta kurumlarından intikal eden aylık talepleri sözleşmelere göre incelenmeyecek olup bunun yanı sıra tıbbi raporların Türkçeye tercümesi de yaptırılmayacaktır.

Diğer taraftan, Ülkemizde geçen hizmetlerle aylık hakkı olmayıp, *sözleşme akdedilmiş ülkelerde geçen ve staj süresinden daha az olan sigortalılık sürelerinin* birleştirilmesi yolu ile yaşlılık, malullük ve ölüm aylığı bağlanmasına hak kazananlara;

- Danimarka, İngiltere, İsviçre, İsveç, K.K.T.C., Kanada, Norveç, Azerbaycan, Polonya, Belçika, Fransa, Arnavutluk, Kebek ve Kore Cumhuriyeti'nde Sözleşme kapsamında *kısmi* aylık,

- Avusturya, Kuzey Makedonya, Bosna-Hersek, Gürcistan, Sırbistan, İtalya, Karadağ, Tunus, Romanya, Çekya, Lüksemburg, Hırvatistan, Slovakya, Macaristan, Moldova, Kırgızistan ve Moğolistan'da Sözleşme kapsamında *müstakil* aylık

bağlanacaktır.

2- Almanya İş ve İşlemleri

Almanya irtibat kurumları ile yapılan yazışmalarda tespit edilen aksaklıklar nedeniyle 18.11.2020 tarihli ve 14014692 sayılı "Almanya İş ve İşlemleri" konulu Toplu Talimat yayımlanmıştır.

Ancak, Toplu Talimata rağmen yapılması gereken iş ve işlemlerde halen aksamalar yaşandığı görülmekte, sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezlerinden talep edilen bilgi ve belgelerin Almanya sigorta kurumuna gönderilmediği veya çok geç gönderildiği, ayrıca ilgili kurumlara gönderilen formülerde eksik bilgilerin yer aldığı Alman irtibat kurumlarından alınan yazılardan anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, Alman irtibat kurumlarının taleplerine ehemmiyet gösterilerek taleplerin zamanında cevaplandırılması ve talep formülerinin eksiksiz doldurularak onaylanmasına müteakip vakit geçirilmeksizin irtibat kurumlarına gönderilmesi gerekmektedir.

Ayrıca;

- TR4 ve TR5 formülerleri düzenlenirken hizmetlerin; başlangıç ve bitiş tarihlerinin, gün sayısının, çeşidinin ve statüsünün belirtilmesi,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

- Sigortalıların hizmetleri Alman sigorta kurumuna bildirilirken, ilgililerin Kurumumuza yaptıkları 3201 sayılı Kanuna göre yurt dışı, doğum, askerlik, v.b. borçlanmalarına ilişkin borç ödeme tarihlerinin belirtilmesi,

- Alman sigorta kurumları tarafından hizmet istendiğinde, Ülkemizdeki hizmetlerin tamamının tespiti beklenmeksizin dosyada mevcut olan hizmetlerin bildirilmesi, tüm hizmetler tespit edildiğinde ise bu süreler de eklenmek suretiyle yeniden hizmet bildirilmesi,

- Türkçe ve Almanca olarak düzenlenmiş form/formülerler üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmaması, şayet belge üzerinde yer alan bilgiler dışında başka bir bilginin eklenmesi gerekiyorsa; formülerin formatında bir değişiklik yapılmaksızın notun Türkçe olarak ilave edilmesi,

- Alman vatandaşlarından, Almanya'da ikamet eden ve Sözleşmeye göre aylık ve/veya gelir bağlananların aylık ve/veya gelirleri ilgililerin talebi aranmaksızın Alman Kuzey Bavyera Emeklilik Sigortası Kurumuna (DRV Nordbayern) transfer edilmesi,

- Almanya ile bilgi ve belge alışverişinde kullanılmak üzere iki adet çok amaçlı Türkçe ve Almanca olarak hazırlanmış matbu yazılar, Kurumumuz intra sayfasının "Kurumsal/Dokümanlar/Yurtdışı/Yurtdışı Form ve Yazışmalar" başlığı altında yer almaktadır. Alman irtibat kurumları ile yapılacak yazışmalarda söz konusu yazıların kullanılmasına özen gösterilmesi,

- Alman irtibat kurumları tarafından talep edilen hususlara ilişkin ilgili form/formülerlerin gönderilmesi, form/formülerini bulunmayan durumlarda yazı ile bilgi verilmesi,

- Alman irtibat kurumlarına gönderilen form/formülerlerde gönderen birimin adı ve adresinin mutlaka belirtilmesi,

- Yurt dışına hitaplı yazıların kapalı zarf içerisinde gönderilmesi
hususunda gereken hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir.

3- Azerbaycan Geçici Görevlendirme

Türkiye Azerbaycan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 7 nci maddesine istinaden geçici görevlendirme ile Ülkemizden Azerbaycan'a gönderilen sigortalılar ilk görevlendirmelerinde 24 ay süreyle, görev sürelerinin uzaması halinde ise toplamda 60 ayı geçemeyecek süre kadar Ülkemiz mevzuatına tabi kalmaya devam etmektedirler.

2021/31 sayılı ve "Türkiye Azerbaycan Sosyal Güvenlik Sözleşmesi" konulu Genelgenin "1.1.1. İlk 24 Aylık Süre İçin" başlığında; TR/AZ 1 formülerinin, ilgili SGİM/SGM'lerce üç nüsha halinde düzenlenerek iki nüshasının Azerbaycan yetkili kurumuna verilmek üzere sigortalıya veya işverenine verileceği, bir nüshasının ise dosyasında muhafaza edileceği talimatlandırılmıştır.

Ancak, görev süresinin uzatılması talebinde bulunan sigortalıların bu talepleri Genel Müdürlüğümüzce Azerbaycan irtibat kurumu olan Devlet Sosyal Müdafaa Fonuna gönderildiğinde alınan cevabi yazılarda, bazı ilk görevlendirme taleplerinin kendilerine hiç ulaşmamış olması nedeniyle, bu uzatma taleplerinin reddedildiği bildirilmektedir.

Bu durumdan, sigortalılara veya işverenlerine TR/AZ 1 formülerinin hangi amaçla verildiği ve nereye ibraz edilmesi gerektiği hususlarında yeteri kadar bilgilendirilme yapılmadığı kanaatine varılmaktadır.

İlk görevlendirme talepleri Devlet Sosyal Müdafaa Fonuna ulaşmayan sigortalıların uzatma talepleri de ilgili kurum tarafından reddedildiğinden, geçici görevlendirme olmaksızın Azerbaycan'da

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

çalışılmış olan süreler her iki ülkenin sosyal güvenlik mevzuatı bakımından bir dizi sorunun (kayıt dışı çalışma, ödenen primler ile hizmetlerin iptali vb.) ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Azerbaycan özelinde yaşanan bu sorunun diğer akit ülke sigorta kurumları ile de yaşanma ihtimalinin bertaraf edilebilmesi için başta Azerbaycan'a gönderilecek sigortalılar olmak üzere Ülkemizin taraf olduğu tüm akit ülkelere gönderilecek sigortalılarımızın geçici görevlendirme formülerinin hangi amaçla verildiği ve gittikleri akit tarafta bu formülerleri hangi kuruma ibraz etmeleri gerektiği hususlarında mutlaka bilgilendirilmeleri ve ilgili SGİM/SGM'lerce ilk 24 aylık görev süresi halen devam eden sigortalıların mağduriyet yaşamamaları için TR/AZ 1 formülerinin iki örneğinin de Azerbaycan yetkili kurumuna verilmesi hususunda sigortalıların ve işverenlerinin uyarılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, sigortalıların Azerbaycan'daki uzayan görev süreleri için muvafakat talebi alınırken görev süresinin uzama gerekçesinin işveren tarafından ilgili SGİM/SGM'ye yazılı olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

4- Aylık Talep İntikal, Hizmet Birleştirme İşlemleri

2021/2 sayılı Genelgeye göre 01.08.2019 tarihinden itibaren borçlanma talebinde bulunanların yurt dışı hizmetlerinin temininde Kurum aracılık etmemektedir.

Ancak, sözleşmeye göre aylık ve/veya hizmet birleştirme taleplerinde akit ülkelerde geçen hizmetlerin temini sözleşmelere istinaden Kurumca gerçekleştirilmeye devam edilmektedir.

Bu itibarla, sigortalıların sözleşmeli ülkelerde geçen hizmetlerini birleştirme taleplerinde, sigortalılardan akit ülkede geçen sigortalı çalışmalarını gösterir hizmet belgelerinin kendilerince temin edilmesi istenmeyecek, bu hizmetler doğrudan ilgili sigorta kurumuyla yazışma yapılmak suretiyle Kurum tarafından temin edilerek sigortalılara bilgi verilecektir.

Diğer taraftan, sigortalıların sözleşmeli ülkelerden hizmet birleştirme ya da aylık taleplerinde sözleşmeli ülke sigorta numarası bildirilmemiş olsa bile talepler reddedilmeyerek ilgililerin ibraz ettiği belgeler esas alınmak suretiyle ilgili ülkeyle yazışmaya geçilerek talepler sonuçlandırılacaktır.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

İsmail ERTÜZÜN
Genel Müdür

Ek :

- 1- Sosyal Güvenlik Sözleşmelerine Göre Uzun Vadeli Sigorta Kolları Uygulaması tablo (1 sayfa)
- 2- Akit ülke genelgeleri listesi (1 sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Merkez ve Taşra Teşkilatı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.